

VIKTOR ŠABÍK

VIKTOR ŠABÍK

realizované diela: Staré divadlo, Nitra; Športová hala, Nitra; Kazematy, Nitra – hrad; Vila pod Borinou, Nitra; Cyber café Subterra, Nitra; Vináreň a vinoteka, Relaxačný pavilón, Zrebčín, kaštieľ Mojmirovce; Umyváreň autobusov, Komárno

MINIMALIZMUS
JE HROZNE NUDNÝ

Viktor Šabík v rozhovore s Henrietou Moravčíkovou

Henrieta Moravčíková: V jednom rozhovore si spomenul, že skúmaš pamäť miesta. Ešte stále ťa to zaujíma, alebo už sú pre teba atraktívne iné vstupy?

Viktor Šabík: O nejaké vstupy ide vždy, je to nevyhnutná vec. Mal som obdobie, že som zámerne prestal sledovať, čo sa v architektúre deje. Bolo to asi pred 12 – 13 rokmi a trvalo to dosť dlho, 4 – 5 rokov. Zameriaval som sa iba na to, ako vnímať práve tie vstupy, akým spôsobom možno nájsť cestu, ktorá nie je ovplyvnená trendmi. Tie som pociťoval ako veľmi nebezpečné.

HM: Odblokoval si len architektonické vplyvy?

VS: Áno. Počas školy a pár rokov po skončení som všetko sledoval veľmi intenzívne – architektúru, výtvarné umenie, divadlo, kultúru všeobecne. Zaujímam o výtvarné umenie som potom ďalej prehlboval, ale architektúru som odblokoval. Chcel som sa viac venovať teórii, rozmýšľal som aj nad doktorandským štúdiom, ale napokon som pochopil, že chcem najmä stavať. Pamäťou miesta sa ale zaoberám stále, drží ma to. Je to možno skôr intuitívne, ale snažím sa to v čo najväčšej miere racionalizovať. Snažím sa vplyvom načúvať.

HM: Skús ten proces opísať. Čo to znamená načúvať vplyvom? Študuješ archívy, robíš prieskum terénu, alebo zapisuješ výpovede pamätníkov? Akou metódou skúmaš pamäť miesta?

VS: Ak treba vyriešiť nejaký problém, väčšinou na to nie je dosť času. Skúmanie teda aplikujem do určitých sekvencií. Je to tak urýchlené, aj keď sa snažím vnímať všetky vplyvy, ktoré tam sú a rýchlo spraviť analýzy. Tie analýzy sú viacvrstvové. Skúmam históriu, kvôli svetelnosti napríklad viackrát v priebehu dňa navštevujem to miesto. Zaujímavé je sledovať napríklad svetlo alebo pohyb ľudí počas roka. Niekedy sa to dá, niekedy na to nie je dosť času. Analýza musí prebehnúť dosť rýchlo.

HM: To, čo tu opisuješ, mi pripadá skôr ako skúmanie ducha miesta, genia loci. Pamäť miesta pre mňa znamená skôr čosi vrstvené, historické sedimenty.

VS: Pamäť miesta s geniom loci súvisí. Aj na našej webovej stránke máme uvedenú, že sa zaoberáme skúmaním genia loci. Asi je to teda výstižnejšie ako pamäť miesta.

HM: Robíte pomerne veľa prestavieb a rekonštrukcií, pri

ktorých sú oba pojmy frekventované. Pri nitrianskom podhradi, kde ste realizovali Cheese House, je určite rovnako zaujímavá pamäť aj duch miesta.

VS: Mám tam ateliér – v barokovom kláštore! To, že architektúra je súčasťou kultúry, je nevyvrátiteľný fakt. Dnes už viem, ako to prerozprávať. Ak je to v kontexte, musí to sledovať nejaký vývoj. Civilizácia odniekiaľ ide, teraz prechádza bodom, kde sa náhodou vyskytujeme, a ide ďalej. Technológia, ktorú naša civilizácia v súčasnosti má, je užasná, ale zabudnúť na to, čo tu bolo, je nemiestne.

HM: Ktoré vstupy dominovali pri tvorbe na podhradi? Ako sa prostredie premietlo do konceptu domu?

VS: Bolo tam viac vstupov. Mostná ulica je jediná ulica v Nitre, ktorá má už 600 rokov stále ten istý názov.

Ostatným uliciam sa názvy počas tých šiestich storočí menili. Nedávno prebiehal na tomto mieste výskum a archeológovia vydali publikáciu iba o tejto ulici. Mal som teda dosť veľkú sumu informácií. Ulica bola pôvodne silnou spojnicou – obchodnou cestou zdola hore, z juhu na sever. Most je tiež 600 rokov na tom istom mieste. V rieke sú ešte drevené pylóny starého mosta, ktoré vidno, keď je nižšia hladina vody. Tieto veci som ale nezačal študovať až pri projektovaní. Už dávno som vedel, čo sa tam dialo. Ako jeden z viacerých, ktorí v tom priestore pôsobia, som sponzoroval aj publikáciu archeológov. Na tom mieste sa 20 rokov nemohlo stavať. Celé územie okolo hradu bolo ako ostrov. Bola tam rieka a kanál, ktorý sa volal Nitrička. Na Župné námestie, ktoré je vstupným predpolím do hradu, sa vychádzalo mostom ponad kanál. V 19. storočí bol kanál už stokou, tak sa z neho stalo čosi ako Cloaca Maxima – vymurovaný priestor v podzemí.

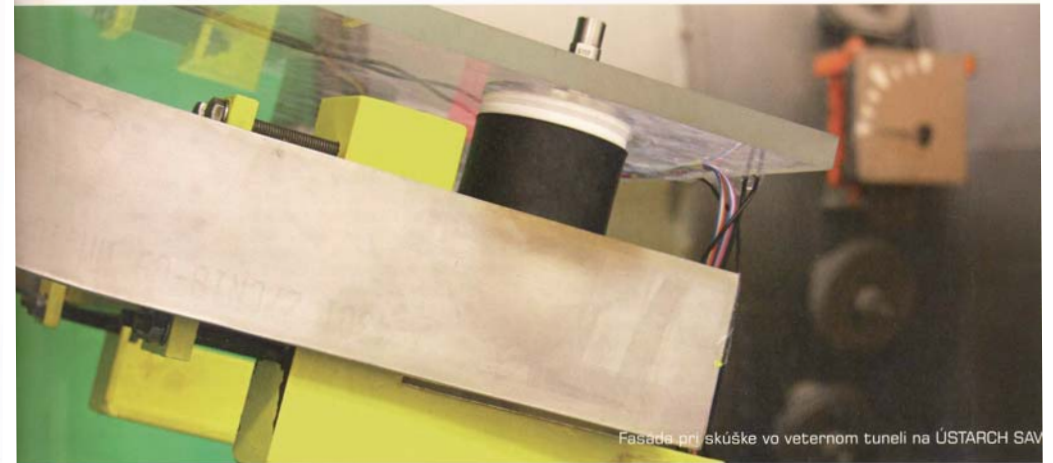
Neskôr ho zasypali a začali na ňom stavať. V deväťdesiatych rokoch to celé zdemolovali a chceli to predat' jednému veľkému investorovi. Potom sa však na magistráte rozhodli, že tam spravia pravidelnú parceláciu.

HM: Tá parcelácia vychádza z pôvodnej?

VS: Nie, bola nanovo zaeďinovaná.

HM: Tie parcely sa mi vidia dosť úzke a dokonca sú všetky rovnaké. Keďže má každá iného vlastníka, je tá nová zástavba príliš rozdrobená, žiadal by sa mi tam na prestriedanie nejaký väčší objekt.

VS: Nevieťm o tom všetko, ale myslím, že to vyplývalo práve z toho, aby to nemohol zastávať jeden investor ako jeden pozemok. Táto parcelácia je dosť pravidelná. Do určitej miery asi naozaj vychádza z tej pôvodnej. Pamätám si ešte zopár domov, ktoré tam existovali, kým to niekedy v roku 1987 začali demolovať. Ale čo bolo práve v tejto medzere, kde sme

Fasáda pri skúške vo veternom tuneli na ÚSTARCH SAV

stávali Cheese House, si nepamätám. Keďže v tomto priestore bolo kvôli Nitričke slabé podložie, tak tu nikdy nestáli vysoké domy. Skôr to boli remeselnícke jedno- až dvojpodlažné domy. Ťažko sa tam zakladalo. Výskum siahal do hĺbky tri a pol metra, čo bolo zhruba 16. storočie. Tam je hrana základu. Vrstvenie tam bolo absolútne živelné – zbúrali, postavili nové, zbúrali, postavili nové. Na našej parcele boli kožuľné jamy. Oproti, cez ulicu, boli už dvoj-, trojpodlažné paláce s vnútornými dvormi, ktoré mali aj svoje názvy. Aj to, že náš dom má meno, sa tým odvoláva na históriu.

HM: Prečo Cheese House?

VS: Tak ho pracovne nazval investor.

HM: Čo bolo impulzom k vzniku tejto fasády? V tom prostredí je ozaj neštandardná. Súviselo to s geniom loci alebo s nejakým iným externým vstupom?

VS: Chcel som tú medzeru vyplniť čímsi homogénnym. Chcelo to silnejšie gesto – nejaký monolit, ktorý nebude súperiť so štandardnými otvormi dookola. Nebolo ľahké vstúpiť do toho prostredia. Pamiatkari nám okrem toho zakázali použiť niečo, čo by konkurovalo už existujúcim domom. Vtedy som si povedal: „Nie.“ Prečo Cheese House? Najmä preto, že som sa nechcel prispôbovať tomu, čo tam bolo. Jedná, čomu sme sa prispôbili, bola výška rímsy, uličná čiara a hĺbka. Dodržali sme všetko, čo bolo predpísané, nič sme neporušili. A na tom som postavil obhajobu projektu pred „veľkou porotou“. To, že tam potom pri archeologickom výskume objavili okrúhle kožuľné jamy, bola náhoda.

HM: Veľmi dobre rozumím nutnosti porušiť stereotyp roztrieštenej heterogénnej zástavby.

VS: Boli sme obvinení, že chceme konkurovať hradu, že vytvárame silnú architektúru, ktorá tam nemá čo hľadať. To je však nezmysel. Pri pohľade z námestia sa sice v tej podnoži uplatňuje, ale to je len dočasná záležitosť. Situácia sa zmení, keď sa celá štruktúra dokončí a uzavrie. Bude to štandardná ulica.

HM: Vymedzenie sa voči okoliu prostredníctvom abstraktného priečelia je inteligentné a účinné. Trošku ma však zaráža jedna vec. Na začiatku ste mali hľadisko sklenenú fasádu s takmer neviditeľným členením a na nej naložený plátok „ementálu“. Niekedy v procese tvorby či realizácie sa však tá prvá fasáda zmenila na rastovanú. To v podstate štandardné členenie sklenenej plášte vlastne reaguje na okolie. Zrazu je situácia iná. Inak sa správajú dve na seba uložené abstraktné plochy a inak abstraktná plocha naložená na ploche konkretizovanej štandardným členením. Prečo došlo k tejto zmene? Nemohli ste to predvídať a predísť tomu?

VS: Ja som bol tými rastrami napokon nadšený! Nevím, ako to bolo ako problém. Pôvodne siahala tá druhá fasáda až po chodník. Vstúpili do toho pamiatkari a hlavný architekt. Chceli priznať parter. Museli sme to teda uťať. Možno by napokon aj investor z toho cúvol, lebo by sa bál, že to ľudia budú olamovať. Pôvodne to mala byť Max-doska.

HM: Proti tomu sa asi neďa bojovať.

VS: Bojovať sa dá, veď som aj bojoval, ale potom už hrozilo, že pridem o zákazku.

HM: Bojovať teda áno, ale vyhrať asi nie...

VS: Urezenie je jeden problém a druhý je transparentnosť – priznanie ďalšieho rastra. Keď som dostal papier z pamiatkového úradu, že musí byť čitateľné pravouhlé členenie tej prvej fasády, tak bolo jasné, že tá druhá fasáda bude musieť byť transparentná. Pre ten raster nám dokonca predpísali RAL, museli sme to dať tmavšie. Ja som ten dom chcel postaviť a keď som nechcel cúvnuť z celého návrhu, tak som niekde musel balansovať. Táto vec – Plexiglas – je asi šiesta alternatíva farebnej fasády, ktorú sme vyskúšali. Bolo tam sklo, plachta, ale so všetkými boli problémy.

HM: Nevidím problém v transparentnosti „ementálu“, ale jeho komunikácii s tým štandardným pláštom.

VS: Mne sa ten ornament časom začal páčiť. Od začiatku som argumentoval tým, že tento dom nemôžem postaviť na predmestí alebo na zelenej lúke, ale musí stáť práve tam, lebo je to ornament a ja nemôžem stavať ornamentálny dom niekde na predmestí.

HM: Vyplýval z logiky prostredia.

VS: Je kontextuálny, je v ňom pamäť miesta, genius loci. Nikde inde by som to nepostavil.

HM: Chceš teda povedať, že si sa v konečnom štádiu zahľadel do tej zložitej textúry, ktorá vrstvením fasád a ich konštrukciou vznikla?

VS: Presne tak. A k tomu ešte do tej prítomnosti... Vyriešiť tú predsadenú fasádu bol aj statický problém. K súčasnému stavu priečelia ešte pribudne iluminácia a LCD monitor s logami firmi, ktoré tam sídli... ale to bude asi až v marci. Asi ťvtedy to bude „na pulze dňa“ – že tam vidíš cez niekoľko navrstvených vecí až pod kožu. Aj pohľad zvnútra von je výborný. Interiér je inak veľmi jednoduchý. Riešili sme len stavebný interiérom a zameriaval som sa najmä na to, aby som vôbec mal priezračnosť na fasádu. Splňa však funkciu, je tam minimum chodieb, minimum komunikácií, žiaden hluchý priestor. Ale pohľad stade von je naozaj zaujímavý. Na jednu stranu vidíš námestie, na druhú hradný kopec a fasáda je krásne čitateľná.

HM: To, čo si naznačil v súvislosti s fasádou, tuším, výborne vystihuje tvoju tvorbu všeobecne. Na začiatku si postavíš nejaký, pomerne abstraktný koncept a postupne ho znejasňuješ, resp. znejasňuje sa vstupmi rozličných okolností a v konečnom dôsledku je realizované dielo určitým deformovaným obrazom pôvodného konceptu. K tej deformácii však nedochádza proti tvojej vôli, ale práve v súlade s ňou. Deformácia je tak vlastne esenciou tvojho osobného vkladu. Túto deformáciu, určité posunutie či skrútenie pôvodného abstraktného konceptu som si všimla už aj na iných vašich veciach, na bazéne v Mojmirovciach alebo aj na tej nitrianskej športovej hale. Bližím sa trochu k tvojmu ponímaniu vecí?

VS: Áno, bližíš. Koncept je u mňa podstatná vec a snažím sa ho naozaj sledovať. Niekedy je veľmi ťažké vrátiť sa naspäť. Nemám rád alternatívne riešenia. Bývam z toho nervózny – aj investor a stavebné firmy. My ale projekt menime vždy. Nebojím sa toho. Beriem to tak, že to je život. Nebojím sa ničoho, čo ma vie vrátiť naspäť k esencii toho celého. Niekedy sa to totiž stráca a vtedy sa chcem radšej vrátiť naspäť, očistiť to. Vrátim sa k Subterre, aj tam to bolo nabombované. Ja mám veľmi rád minimalizmus, ale on je hrozne nudný. Vtedy to bolo veľmi módné – všetko vykastrovat', vyrezať, urobiť antikorové detaily... Mňa to nebaví. Prečo mám zažívať v galériách nudné veci? Neo Rauch prežil sedemdesiate roky v Lipsku – vo veľmi nudnom meste. Im sa tam však podarila úžasná vec. Lipská maliarska škola je dnes svetovým pojmom. A Neo Rauch je ikona toho celého kontextuálneho počinu, ktorý sa im podaril. Presne v období, keď sme robili športovú halu, som tohto maliara vďaka mojej žene objavil. Vtedy jeho škola začala prerážať do sveta. Neoslovilo ma to esteticky, ale obsahom. Veľmi ma citil sedemdesiate roky. Že to ale urobené nanovo, je tam toho strašne veľa – také lynchovské veci, máš dojem mátaže. Sú to obrovské plátna zaplavené postavami, objemami. Je tam strašne veľa dejov, rôznych línii. Keď si zoberieš šlabikáre zo šesťdesiatych, sedemdesiatych rokov, keď sme boli mali – presne z toho čerpal. Fascinovalo ma to. A pri športovej hale išlo naozaj o pamät' miesta. Nedaleko sa ma narodil. Pred očami mi prebiehal film – tie polia atď. A naraz do toho príde silný zásah – v priebehu pár rokov tam začalo žiť tridsaťtisíc ľudí, ktorí neboli mestskí obyvatelia. Zrazu si z toho zistený. A naraz máš šancu do toho vstúpiť. Neo Rauch pracuje práve s týmto kontextom. Vidiecke obyvateľstvo v meste, prerazované príbehom z prírody, ktorá bola zásahom nekompetentných znásilnená, ekologické záležitosti... A športová hala je presne o tomto. Malé objemy, veľké objemy, iná farba, ktorá sa odvoláva na to, čo tam bolo v sedemdesiatych rokoch vnesené. Bordová farba je vyslovene miestna farba sídliska Klokočina. Objemy ti vyjdú z lokálneho programu – hala musí mať 12,5 m svetlej výšky, k tomu konštrukcia, ktorá, keď ju chceš vidieť, spôsobí výšku 16 m. Ten objem tam bol už v roku 2004, keď sme to publikovali ako projekt.

HM: Teraz si sa presne dotkol toho problému! Projekt haly ma fascinoval – tá ľahkosť a súčasne jednoznačnosť, ktorá bola v tvojej kresbe. Teraz na mieste sa opäť objavuje ten zvláštny posun vo vzťahu k pôvodnej kresbe, to znejasnenie... Éterická ľahkosť konceptu je preč.

VS: Máš na mysli len tú športovú halu, nie? Lebo Cheese House je podľa mňa teraz omnoho éterickejší, ako bol v pôvodnom návrhu.

HM: Ani nie. Ty myslíš na priehľadnosť fasády. Ja to skôr chápem v zmysle priehľadnosti idey.

VS: Svet nie je jednoduchý.

HM: Áno, ale môžeme si povedať, že architektúra len rámcuje zložitosť sveta, a preto môže byť jednoduchá.

VS: Iste, mne sa aj páčia jednoduché veci, ale ja to tak neviem spraviť. Nemyslím si, že tu ide o zložitosť ako zámer. Ona vyplynie zo spôsobu práce, z prizmy videnia sveta.

HM: Spomínal si, že nemáš rád tie minimalistické bezdetaliové konštrukcie. Tvoje konštrukcie sú, naopak, doslova nadupané železom.

VS: Ja to milujem! Mám hrozne rád priemyselnú architektúru. Fascinoje ma to. Ja viem, že sú oveľa sofistikovanejšie technológie. Je postindustriálna doba.

HM: Prečo ťa konštrukcia tak fascinuje? A prečo ťa baví, keď je taká „macatá“? (smiech) Elegancia ťa, ako si povedal, nezaujima a ty pri konštrukcie sú tak zvláštne nepôvabné. Možno to súvisí s láskou k priemyselnej architektúre. Alebo je to náhoda?

VS: Náhody neexistujú. To musíme zobrať ako premisu. Mne sa zdajú konštrukcie práveže veľmi pôvabné. To odhalovanie podstaty je veľmi dôležité. Snažím sa to dostať do harmónie – konštrukciu s dušou stavby. Keď to konštrukcia tlačí k zemi, tak to niečím vyvažovať.

HM: To by ale skôr viedlo k tomu, že sa budeš snažiť robiť tie konštrukcie čo najodľahčenejšie.

VS: Zdajú sa ti príliš zemité?

HM: Áno, to je dobré slovo. Sú zemité, ale či príliš alebo málo, to je subjektívne.

VS: Je to niečo, čo ťa ťahá k zemi a na druhej strane je tam akási spiritualita.

HM: Konštrukcie navrhuješ sám, alebo máš nejakého konštruktéra, ktorého viedeš k tomu, aby vyzerali tak, ako si predstavuješ?

VS: Samozrejme mám statikov, konštruktérov – špecializácia u nás funguje. Neskrývam sa však za nich. Vždy som pri tom od konceptu až po kolaudáciu, som na stavbe veľmi často. Konštruktéra samozrejme tlačím k tomu, aby konštrukcia bola taká, akú mám predstavu. Keďže robíme v 3D, tak to stále vidím. Snažím sa komunikovať so špecialistami od konceptu. Vráťme sa ešte k športovej hale. Aj mne sa to páčilo, že to bolo také ľahučké a také športové. Lenže ona narastla dva razy, lebo na začiatku nevedeli, čo vlastne chcú. Ten lokaliták sa zrazu tak zväčšoval, že to bolo neuveriteľné. A súčasne sa mi zdalo málo povedať stavbou len to, že je to čosi dynamické, ľahké a má to pohyb. Členenie figúry tam zostalo, no telocvičňa mala na začiatku desať metrov a už má šesťnásť. Aj divácke zázemie narastlo, keďže sa zväčšilo auditorium. Objemovo to bolo istotne o polovicu väčšie ako to, čo bolo publikované v roku 2004. Aj farebnosť som zmenil, keďže v tom období som objavil Raucha. Chcel som sa vrátiť do rokov vzniku sídliska, do toho monofunkčného prostredia. Prečo by to malo byť iba veselé? Musí to komunikovať ešte s niečím navyše. Nestací len to, že je to šport. Mne to nestačilo, pre mňa je to stavba pre využitie voľného času, čo bude veľmi najbližšej budúcnosti. Páči sa mi, že ľudia budú mať viac voľného času a mali by sa stretávať v kultivovaných priestoroch.

HM: Centrum voľného času však možno mohlo byť obrátené smerom ku škole, ktorá tam už stála.

VS: Mne sa nezdalo dobré robiť hlavný vchod od školy, pretože dôležitejšia situácia je, že je tam starý kultúrny dom, bol tam starý futbalový štadión a sad. Práve tým smerom sa hala obracia. Kultúrny dom a celá tá situácia bol taký bifurkačný bod. Miestna komunita tu nadsadla žije, ľudia chodia do krčmy a pod. Ale sídlisko povyšje je mŕtve, ľudia prídu domov, zavrnú sa tam a hotovo. Keď sa podarí, že hala zapojí do tej komunikácie aj ďalšie prostredie, tak to bude dobré. Preto som ju tak otočil.

HM: Jasné, takže opäť pamät' miesta.

VS: No, je to tak.

HM: Si aktívny wonderlandista. Čo ťa baví na Wonderlande?

VS: Pre mňa je fascinujúce, že môže existovať komunikácia medzi rôznymi kultúrnymi prostrediami na profesionálnej báze bez toho, aby sa ľudia navzájom žrali, že vedia úplne bez problémov komunikovať a že môže prísť k takému fenoménu, ako je sieťovanie – networking – aj v praktickom význame. Nielen v tom, že si vymieňaš informácie o témach, ktoré ťa trápia. Každá z tých krajín má iné problémy v uplatňovaní profesie. Ja som bol absolútne fascinovaný. Dnes je Wonderland asociácia, nie je to len platforma. Od minulého leta je to združenie, normálne sa platí členské. Posolstvom toho celého je, že zložitejšie projekty možno riešiť tak, že sa napríklad spoja kancelárie.

HM: Je trochu smutné, že s takou ideou musel na Slovensko prísť rakúsky architekt a kulturológ Roland Gruber. Veď ide o niečo, čo je architektonickej profesii celkom blízke.

Spomeňme len to množstvo spolkov a združení, ktoré tu fungovali za prvej republiky. Je vôbec združovanie či sieťovanie v architektúre na Slovensku možné? Tuším, že zo slovenskej partie vás vo Wonderlande ostalo len pár.

VS: Zo všetkých pôvodných 99 účastníkov tam ostala možno polovica. Teraz sú nové krajiny, ktoré boli k tomu prizvané a ktoré zareagovali. V každej krajine niečo funguje. U nás je to asi širší problém, že ľudia takým spôsobom nekooperujú. Nie je to obvinenie, je to proste fakt. U nás ľudia nielenže nevedia tak kooperovať na konkrétnej zákazke bez toho, aby sa nepožrali, ale nevedia ani komunikovať o tom, čo vlastne robia. Snažím sa to vnímať ako normálny stav.

HM: Myslíš, že to súvisí s dobou?

VS: Asi áno. Ešte chvíľu to zrejme potrvá. Už je to ale oveľa lepšie, než to bolo voľakedy. Súvisí to s tým, že je najprv málo roboty, potom sú zlé skusenosti s tým, keď niečo opublikuješ. Nás na základe toho, že Cheese House bol publikovaný v A10, už citovala jedna londýnska kancelária, ale aj vo Vllachu oproti futbalovému štadiónu vyrastá niečo veľmi podobné.

HM: To je ale paradox, keď hovoríš, že nekomunikativnosť nášho prostredia vyplýva z nedostatku komunikácie. Veď Wonderland vznikol práve v dôsledku určitej recesie, ako reakcia na nejaký problematický stav.

VS: Áno, protirečí si to. Ja komentujem len našu situáciu. Wonderland vznikol tak, že ľudia neboli spokojní, že sa nevedia dostať k robotu. Vytvorila sa tam však hrozne zaujímavá zmes ateliérov, ktoré sú praktikujuce a ktoré sú len nejaké združenia vytvárajúce nejaké happeningy. Medzi tým to oscillovalo. Keď si zoberieš Čechov, tak to boli len tvrdé ofisy, tí chlapi tam ani nechodili, len poslali veci. Akurát raz tam prišiel Ivan Kroupa, ktorý čosi odprezentoval a odišiel preč. Absolútne sa nezúčastňovali takého dôležitého procesu, akým bol workshop.

HM: Mysleli si, že to nepotrebnú, alebo nevideli nič, čo by im to mohlo priniesť.

VS: To je to, čo ma na tejto profesii fascinuje. Nikdy to nie je také jasné. Myslím si, že v momente, keď si myslíš, že máš všetko jasné, tak si vlastne skončil.

HM: To sa, hádam, týka všetkých tvorivých profesií.

VS: Na Wonderlande je fascinujúce práve to, že ťa nejakým spôsobom zneistiť. Podľa časopisov si myslíš, že to majú niekde jasné, ale nie je to tak.

HM: To znamená, že už skončilo tvoje obdobie úmyselnej ignorácie sledovania architektúry okolo.

VS: Už dávno.

HM: Takže aj odoberáš časopisy?

VS: Áno. ARCH a A10.

HM: Dobrý výber. (smiech)

Vráťme sa ešte k Cheese Housu. Spomenul si určité know-how, tá fasáda je ozaj výnimočná. Chceš s ňou pracovať aj ďalej, recyklovať ju v iných projektoch, alebo ostane len riešením pre toto konkrétne miesto?

VS: Iste je to vec, ktorá nás stála dosť veľa úsilia.

HM: Robili ste výskum, skúšky vo veterom tuneli.

Nevyhnutnosť robiť vlastný výskum spomínala aj Táňa Vitková v rozhovore v minulom čísle časopisu.

VS: Áno, ale v Holandsku sa tým môžeš aj užívať. To som chcel ešte povedať k Wonderlandu, že tam v tom oscilačnom poli sa ukázalo, že inde sa tým dokáže užiť hrozne veľa ateliérov. Robia teóriu, robia diagramy. U nás ti to kto zaplatí? Ako prežiješ, ak robíš len to?

HM: Tá spoločnosť je tam inak nastavená.

VS: Aj u nás by to bolo možné, to pole je strašne bohaté, ale keď sa tým jednoducho nemôžeš užívať, tak čo môžeš robiť? Ja môžem riešiť architektúru, keď prídem do ateliéru ráno o piatej. Potom už začnú zvonit telefóny... To je ale u nás normálne, to má tak každý.

Ale vráťme sa k tomu know-how. Ja som sa k tomu dostal cez výskum. Bolo to fascinujúce. Keď sme sa rozhodli, že ideme týmto smerom, tak nám nemecký výrobca Plexiglas oznámil, že už to má niekde v exteriéri zrealizované. Konkrétne to zrealizoval Peter Cook v Grazi. Majú tam ale stále čidlá, lebo v exteriéri to aplikujú s výhradami. U nás to nemali záujem realizovať, pretože majú problém s tou perforáciou a nedajú nám garanciu, že to bude fungovať.

HM: Nitra pre nich pravdepodobne nebola taká atraktívna ako Cook a Graz.

VS: Graz bol vtedy hlavné mesto európskej kultúry.

HM: No, keby Nitra neprehrala ten súboj, mohli ste to mať aj vy. (smiech)

VS: My sme mali Ufo... Bolo teda ohrozené, či vôbec budeme môcť Plexiglas použiť. Vyrábajú ho satínovaný, polomatný, priehľadný, farebný. Plast ma naozaj fascinuje. Začali sme na investora jemne tlačiť, že by sme do toho mali ísť. Nepovedal som mu, že budeme musieť ísť s tým do veterného tunela na USTARCH SAV. Zobrali sme ho do Grazu, bol tým úplne nadšený. Vyhodil nás stade, keď sme sa so tam snažili nafotiť v detaile, stojak na zábradlí. (smiech) Ale nepomohlo nám to veľmi, lebo je to iná situácia. U nás bol problém v tom,

že je to celé otvorené a bude tam pôsobiť vietor. Je tam 40-centimetrová medzera a nikto nám nevedel povedať – bez toho, aby sme to exaktne netestovali v tom tuneli –, ako sa ten materiál bude správať. Musí tam byť urobená vzdialenosť, aby to mohlo pracovať. Ten detail je naozaj komplikovaný. Bolo zložité to vymyslieť (pracovalo na tom s nami dosť expertov) a aj to zrealizovať. Je tam guma z motora (silent blok), tá tam robí tú vzdialenosť. Museli sme ju doviezť od nemeckého výrobcu.

HM: Takže ako to bude s tou recykláciou?

VS: V takomto kontexte sa to vôbec nechystám recyklovať. Možno ten detail niekto odkúká a niekde použije.

HM: Vylučuješ teda, že by sa to stalo poznávacím znamením tvojich ďalších prác?

VS: Plast zvonku? To nevyklúčujem, lebo je to krásne. Aj to, že tam vznikne ďalší raster. Každý ten raster hovorí o niečom inom.

HM: A každý inak znejasňuje pôvodný koncept... (smiech)

VS: Recyklácia je inak super vec. Ja to milujem, som ekolog – skončil som na experimentálnej tvorbe.

HM: Ale ako ekolog robíš plastovú fasádu? Všetky tá je neobdúratelná!

VS: Ale môžeš to recyklovať. Dáš to niekam na podhlad, urobíš z toho maselníčky alebo čokoliek. (smiech)

V Bratislave január 2009